

СПЕЦИФІКА ВЖИВАННЯ СУРЯДНО-ПІДРЯДНИХ СПОЛУЧНИХ ЗАСОБІВ У ПРОСТОМУ РЕЧЕННІ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ В. ШЕВЧУКА)

Наталія МАСЛЮК

*аспірантка кафедри українського мовознавства і прикладної лінгвістики
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*

б-р Шевченка, 81, м. Черкаси

ORCID: 0000-0002-9746-6039

mashuk.natalka@gmail.com

Статтю присвячено аналізу особливостей уживання синкретичних сурядно-підрядних сполучників у простому ускладненому реченні на матеріалі творів В. Шевчука. Специфіку функціонування сполучних засобів досліджено на матеріалі прикладів, вибраних із художніх текстів «Три листки за вікном», «Дім на горі», «На полі смиренному», «Око прірви», «Привид мертвого дому».

Характеристику сурядно-підрядних сполучників зроблено за типологією сполучних засобів К.Г. Городенської. До аналізованого різновиду синкретичних сполучних засобів зараховано протиставно-пояснювальні, протиставно-допустові, розділово-допустові, зіставності – відповідності. З'ясовано специфіку вияву формально-граматичних зв'язків та семантико-синтаксичних відношень у простому реченні із сурядно-підрядними сполучниками.

У творах В. Шевчука сполучники сурядності – підрядності демонструють різну продуктивність функціонування: пояснювально-ототожнювальні сполучні засоби частіше вживані в простих ускладнених реченнях, тоді як протиставно-розділові та розділово-допустові – у складних. Сполучники зіставності – відповідності не зафіксовані в обстежуваному матеріалі.

У межах предикативної частини складного речення чи простого ускладненого речення пояснювально-ототожнювальні сполучні засоби увиразнюють значення простого дієслівного чи складеного іменного присудка. Типовим виявом уживання цих сполучних засобів є відокремлення другорядних членів речення, зокрема означення (прикладки), обставини.

Протиставно-допустові сполучні засоби вжиті для вираження відповідних семантико-синтаксичних відношень між однорідними присудками.

У межах предикативної частини складного речення найчастіше сполучник поєднує однорідні присудки.

Активність функціонування сурядно-підрядних сполучників у простому реченні підтверджують приклади з художніх творів. З укладеного корпусу ілюстративного матеріалу лише 25% сполучних засобів виражають синкретичні

семантико-синтаксичні відношення. Найбільш частотними є пояснювально-отожнювальні сполучники тобто – 43%, чи – 11%, або – 13%; протиставно-допустові але – 13%, проте – 4,2%; розділово-допустові чи...чи – 9,2%. Інші сполучні засоби не зафіксовані.

Ключові слова: синкретичні сполучники, зіставності – відповідності, протиставно-допустові, протиставно-пояснювальні, розділово-допустові, твори Валерія Шевчука.

THE SPECIFICITY OF THE USE OF SUBORDINATE-COORDINATE CONJUNCTIONS IN A SIMPLE SENTENCE (BASED ON THE WORKS OF V. SHEVCHUK)

Nataliya MASLYUK

*Graduate student of the Department of Ukrainian Linguistics and Applied Linguistics
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy*

81 Shevchenko blvd, Cherkasy

ORCID: 0000-0002-9746-6039

masluk.natalka@gmail.com

The article is devoted to the analysis of the peculiarities of using syncretic conjunctions in a simple complicated sentence on the basis of works by V. Shevchuk. The specificity of functioning of connective means is studied by means of a file of examples compiled on the basis of the literary texts “Three Leaves Outside the Window”, “The House on the Mountain”, “In the Field of Humility”, “The Eye of the Abyss”, “The Ghost of a Dead House”.

The study of the selected groups of subordinating conjunctions was carried out according to the qualification of K. G. Gorodenska. The analyzed types of syncretic connecting means include disjunctive-explanatory, disjunctive-concessive, partitive-concessive, conjunctions of comparison and correspondence. The specifics of the manifestation of formal grammatical relations and semantic and syntactic relations in a simple sentence by the conjunctions are determined.

In the V. Shevchuk’s novels, the conjunctions of conjunction-subordination demonstrate different productivity of functioning: explanatory-equating conjunctions are more often used in simple complex sentences, while disjunctive-partitive and partitive-concessive conjunctions are used in complex ones. The conjunctions of comparison and correspondence are not recorded in the material under examination.

Within the predicative part of composite sentences or a simple complex sentence explanatory-equating conjunctions emphasize the meaning of a simple verbal or compound nominal predicate. The typical case of using these conjunctions is to separate secondary members of a sentence, in particular, attribute (apposition), adverbial modifier.

Within the predicative part of a composite sentence, the conjunction most often connects homogeneous predicates.

The active functioning of subordinate-coordinate conjunctions in a simple sentence is confirmed by examples from literary works. Out of the body of illustrative material, only 25 % of the conjunctions express syncretic semantic-syntactic relations. The most frequently used are the explanatory-equating ones тобто – 43%, чи – 11%, або – 13%, the disjunctive-concessive ones але – 13%, проте – 4,2%, the partitive-concessive ones чи...чи – 9,2%. Other conjunctions were not documented.

Key words: *syncretic conjunctions, comparison and correspondence, partitive-concessive, disjunctive-explanatory, disjunctive-concessive, works of Valeriy Shevchuk.*

Постановка проблеми. У традиційному мовознавстві сполучники кваліфікують як службові (неповнозначні) частини мови [6, с. 177; 8, с. 24–26]. Однак у новітніх лінгвістичних дослідженнях їх виведено за межі лексико-граматичних класів і схарактеризовано як аналітичну синтаксичну морфему, що поєднує предикативні частини складного речення та члени речення й виражає семантику відношень [2, с. 346; 4, с. 9–12]. Сучасні підходи до класифікації складних речень, як-от виокремлення синкретичних синтаксичних структур [11], зумовили перегляд семантико-синтаксичного навантаження сполучних засобів, оновлення їх категоризації [4]. Це спричинено появою у сучасному художньому дискурсі прикладів контамінації як у сфері побудови речень, так і в царині вживання сполучних засобів. Розвиток сполучникової системи сучасної української мови спонукає до ретельнішого дослідження розмаїття семантико-синтаксичного та формально-граматичного вияву сполучників у синтаксичних структурах різної складності. Одним з аспектів дослідження гетерогенності вживання синкретичних сполучних засобів стало вивчення особливостей їх функціонування у межах простих ускладнених речень. Це й зумовило актуальність розвідки.

Метою статті є з'ясування особливостей уживання сурядно-підрядних синкретичних сполучників у простому ускладненому реченні.

Мета статті передбачає розв'язання таких завдань:

- 1) вибрати приклади вживання сурядно-підрядних сполучників у простому реченні/предикативній частині складного речення;
- 2) окреслити синтаксичні умови функціонування сурядно-підрядних сполучників для поєднання елементів простого/формально простого речення;
- 3) визначити кількісні показники частотності вживання синкретичних сполучників із метою виокремлення елементів у межах простого речення чи предикативної частини складного речення.

У процесі дослідження використано *метод суцільної вибірки* з метою відбору матеріалу дослідження, *метод лінгвістичного опису* – для з'ясування специфіки вживання синкретичних сполучників, *метод кількісних підрахунків* – для встановлення частотності вживання сурядно-підрядних сполучників як кваліфікаторів певного виду відокремлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання класифікації сполучних засобів є одним з актуальних у мовознавчих розвідках [1; 4; 7]. Поштовхом

до цього стали зміни в підходах до визначення статусу частин мови [2], дослідження перехідних утворень, що зумовлюють модифікації вираження ними граматичних зв'язків і відношень [1; 4; 10; 11] та вможливають новітню категоризацію синтаксичних структур [11]. Сучасне дослідження синкретизму сполучників сфокусоване на формально-граматичному та семантико-синтаксичному їх функціюванні. Такі підходи презентовані в наукових розвідках І.Р. Вихованця [2], К.Г. Городенської [2–4], О.В. Ковтун [7], Л.В. Шитик [11]. Специфіку функціювання сполучників у структурі складного речення презентовано в дослідженнях Г.С. Весельської [1], О.П. Кадочнікової [5]. Комплексно описано систему сполучників у «Грамматичному словнику української мови: Сполучники» [3] та в монографії «Сполучники української літературної мови» [4]¹ К.Г. Городенської.

Сучасний художній дискурс постійно урізноманітнює уживання сполучників у межах простого речення чи предикативної частини складного речення, що зумовлює поповнення характеристик сполучникової системи української мови. Цим обґрунтований вибір фактичного матеріалу дослідження – романи В. Шевчука «Дім на горі», «На полі смиренному», «Око прірви», «Початок жаху», «Привид мертвого дому», «Три листки за вікном».

За способом вираження сполучними засобами семантико-синтаксичних відношень їх поділяють на сполучники сурядності та підрядності [2, с. 346; 4, с. 17]. Сполучники сурядності як виразники сурядного зв'язку, на думку сучасних мовознавців, пов'язують граматично рівноправні предикативні частини складного речення або однорідні члени простого ускладненого речення/предикативної частини складного речення. Підрядні сполучники натомість маркують підрядний зв'язок, яким поєднані граматично нерівноправні предикативні частини складного речення [2, с. 346; 4, с. 34–35].

Трансформаційні процеси в структурі складного речення зумовили розмивання меж між складносурядними і складнопідрядними реченнями [10, с. 599]. Це вможливило констатувати появу перехідного типу синтаксичного зв'язку, за якого предикативні частини набувають ознак граматичної рівноправності/нерівноправності або ж, навпаки, нерівноправності/рівноправності. З огляду на це, К.Г. Городенська виокремлює сполучники сурядності – підрядності та підрядності – сурядності на основі вираженого ними синкретичного зв'язку [3, с. 3; 4, с. 38–45].

Групу синкретичних сполучників сурядності – підрядності презентують сурядні засоби зв'язку, що маркують підрядні змістові відношення [4, с. 40–41; 11, с. 258–324]. До таких сполучних засобів зараховують кілька семантичних підгруп: пояснювально-ототожнювальні *тобто, себто, цебто, або, чи*; протиставно-допустові *а, але, зате, однак, однак, проте, та, так*; розділово-допустові *хоч ...хоч, чи то ...чи то, чи ...чи*; зіставні *отже й, отже і* [4, с. 38–42; 11, с. 107–108].

На думку сучасних мовознавців, просте ускладнене речення є основною синтаксичною одиницею для вживання пояснювально-ототожнювальних сполучників [4, с. 41]. К.Г. Городенська констатує їхню семантико-синтаксичну неоднорідність і кваліфікує як маркери відношень тотожності між поєднаними елементами [там само, с. 38, 87].

¹ Основні позиції функціювання сурядно-підрядних сполучників аналізуємо за К.Г. Городенською [3; 4].

Пояснювальні сполучники в простому ускладненому реченні (як і в межах предикативної частини складного речення) приєднують пояснювальний елемент, що надає додаткового (увиразненого, удокладненого, конкретного) значення пояснюваному [там само, с. 41]. На думку О.П. Кадочнікової, поява такого ускладнювального елемента є наслідком «згортання предикативної частини зі значенням тотожності до будь-якого з компонентів структурної схеми речення» [5, с. 35]. Підтвердженням цієї думки є приклади речень, у яких пояснювальні сполучники приєднують члени речення, що не можуть бути відокремленими, оскільки становлять граматичний центр предикативної частини, напр.: *Він-таки, здається, намовив Созонта, який складав новочасні Четві-Мінеї, **тобто** внамірився писати не про давньоколишніх святих, а про суцїх...* («Око прїрви»); *Одежа була чорна, з полотна, без розкриль, **тобто** не розділена навпїл, але пошита щільно, як дяконський стихар, із вузькими рукавами – цю накидку пєрегрини носять поверх звичайних одєж, схованих під нею* (там само); *Три дні – мало, дванадцять – багато, окрім того, сім днів – це тиждень, **тобто** святе число, визначене Господом при творенні світу* (там само).

Пояснювальна частина, як засвідчують дїбрані приклади, увиразнює значення простого дієслівного чи складеного іменного присудка. У семантичному плані подеколи, окрім семантики вдокладнення думки, може бути відтінок причини чи мети, напр.: *Признаюся, ці слова мене вразили, бо я сам був із таких, кого часто брав сумнів у головних вартостях житєйських, і, <...>, нездатний ставав, **тобто** охлялий, сонний <...>* («Око прїрви») – <...>, нездатний ставав, ^{чому?} *тому що був охлялий, сонний <...>; <...> треба було згуртувати думки, щось про себе і світ додумати, щось вирішити, збагнути, **тобто** або повернути собі духовну силу і взятися до нової роботи, або ж готуватися до зустрічі з Богом <...>* (там само) – <...> *треба було згуртувати думки, щось про себе і світ додумати, щось вирішити, збагнути* ^{з якою метою?}, *щоб* або повернути собі духовну силу і взятися до нової роботи, або ж готуватися до зустрічі з Богом <...>.

Однак найчастіше пояснювально-ототожнювальні сполучні засоби *тобто*, *себто*, *цебто*, *або*, *чи* постають у формально-граматичному плані маркерами відокремлення другорядних членів речення, причому в семантико-синтаксичному плані вони є виразниками тотожності за значенням пояснювального елемента попередньому слову, словосполученню – пояснюваному компонентів речення [4, с. 87]. Такі компоненти функціують у ролі:

– відокремленого означення, зокрема прикладки, напр.: *Все добро своє, <...>, він, ^{який?} **себто** я, набув злісними нападами й грабунками* («Три листки за вікном»); *Тоді Нечерда, ^{який?} **чи** інакше Дядечко, сказав: – Піди-но постав, негідний сину, мені кухля!* (там само); *І я, холодцюватий, відчуваю, що мене в цьому світі тільки й тримає, що холод мого остереження, інакше розтопився б і розлився смердючою калюжею і вже ніколи б не знайшов сили зібрати воду свою, ^{яку?} **тобто** можливість вільно мислити й творити* («Око прїрви»); *Можна назвати його кільцем, ^{яким?} **або** ж змієм, що кусає власного хвоста* («Три листки за вікном»);

– відокремленої обставини: *Наступного дня померла й Олена, причому точнісінько так само, ^{як саме? де?} як Анастасія, **тобто у струмку**, омиваючи своє тіло («Око прірви»).*

В обстеженому літературному матеріалі зрідка натрапляємо на приклади вживання пояснювального компонента до вже відокремленого члена речення, зокрема до прикладки, напр.: *І побачив Созонт, як із олтаря вийшов так само, як він сам не раз виходив, дяконувавши, якийсь світлий дякон ^{який?} – не він, ^{який?} **тобто не в його подобі**, ішов і обкаджував церкву, махаючи срібним кадилом («Око прірви»).*

В. Шевчук послуговується пояснювально-ототожнювальними сполучниками і в складних реченнях відповідної семантики для поєднання предикативних частин.

Сурядно-підрядні сполучники з протиставно-допустовою семантикою – *а, але, проте, зате, однак, однак та* – у простому ускладненому реченні вживають між однорідними членами речення [4, с. 41]. Оскільки формальний показник допустовості (сполучник *хоч, незважаючи на те що, дарма що*) відсутній, його можна ввести задля виявлення відповідної семантики між поєднуваними елементами речення подібно до того, як це робимо в складному реченні [9, с. 108], напр.: *Я вигнаний з-перед очей твоїх, **проте** хочу побачити храм твій святий («Око прірви»)* – *Хоч я вигнаний з-перед очей твоїх, **проте** хочу побачити храм твій святий.*

У творчому доробку В. Шевчука протиставно-допустові сполучники вжиті в межах предикативних частин складного речення як виразники семантико-синтаксичних відношень протиставності й допустовості між однорідними присудками, напр.: *Знав, що там обов'язково зустріну органіста, **але не боявся** тієї зустрічі («Три листки за вікном»); *Ця ж, що стояла насправді, теж мала таку ж усмішку й такі ж очі, **але буда** йому незнайома, як і цей двір, у який він збирався ввійти («Дім на горі»).**

Більш частотними є сполучні засоби з протиставно-допустовим значенням у парцельованих реченнях, які граматично становлять окремі прості речення, але семантично пов'язані з попередньою синтаксичною конструкцією (простим чи складним реченням), напр.: *Я не дуже радо йду на це, бо волю не базікати, а діяти. **Однак** я погодився («Три листки за вікном»); *Це краще від того, що нашептала у раю Єві гадина. **Але** не прийму вашої ради (там само).**

Аналізований різновид сурядно-підрядних сполучників чисельніше представлений у складних реченнях, де слугує маркером протиставно-допустових відношень між предикативними частинами.

Синкретичні сполучники *хоч ...хоч, чи то ...чи то, чи ...чи* одночасно вказують на розділове й допустове значення та виражають указівку на логічну невідповідність змісту поєднуваних елементів [3, с. 256, 273, 277]. За К.Г. Городенською, сполучник *хоч ... хоч* може бути вживаний для поєднання предикативних частин чи однорідних членів речення [там само, с. 256].

У сучасних мовознавчих розвідках аналізований сполучний засіб визначено також як сполучник підрядності, маркер допустово-протиставної семантики [3,

с. 249] за умови наявності в реченні формального показника протиставності – сполучника *але* (*зате, однак*). Найтиповішим прикладом уживання сполучникового комплексу *хоч... але* [11, с. 119–120] у творах В. Шевчука є поєднання однорідних членів речення, зокрема присудків, у межах предикативної частини, напр.: *Там, у віконці, звузилося підглядальне око, і хоч не бачив Федір Василевого рота, але знав, що той розтягнувся в оскалі* («На полі смиренному»); *Кожен відчувався ніяково, проходячи повз той відвертий, насмішкуватий погляд, кожен з нас потуплювався, бо в кожного в нутрі сидів теплий кошлатий хлопець, що розтоплював нас і заліплював повіки, – ми тільки й думали про келії і постелі, які хоч вихололи за цей час, але скоро нагріються знов* (там само).²

Зафіксовані конструкції, у яких формальний показник протиставності відсутній, проте відповідну семантику можна легко відновити, умовно ввівши в наступну предикативну частину протиставний сполучник. Однак серед дібраного лексичного матеріалу виявлено лише складні речення, напр.: *Та хоч і мав Єремія багато літ, мабуть, ніхто із тепер живої братії не дочекається його останнього часу: переживе він нас усіх* («На полі смиренному»). – *Та хоч і мав Єремія багато літ, але, мабуть, ніхто із тепер живої братії не дочекається його останнього часу: переживе він нас усіх*.

Зазвичай за відсутності сполучника протиставності визначальним є порядок розташування складників речення або поєднаних елементів речення. Однак застосування прийому трансформації речень (якщо такий підхід не порушує змістового наповнення синтаксичної одиниці) дає змогу визначити препозитивний щодо частини з допустовим сполучником компонент як приєднаний протиставним зв'язком, напр.: *Загалом же наших книг тиснених я ще не бачив, хоч німецькі та італійські зрів у моєї добродійки Анастасії-Параскеви, княгині Заславської, за дорученням якої я й почав писати Пересопницьке Євангеліє <...>* («Око прірви») – *Хоч німецькі та італійські зрів у моєї добродійки Анастасії-Параскеви, княгині Заславської, за дорученням якої я й почав писати Пересопницьке Євангеліє <...>, але загалом же наших книг тиснених я ще не бачив*.

Уможлиблюють таке перетворення дібрані речення, що побудовані за аналогією схемою, напр.: *Однак співали вони з великим захопленням, хоч очі їхні світили сторожко й пильно стежили за тим надто смутним чоловіком на танку* («На полі смиренному»); *Увесь маєток на них видав, але не знайшли вони мені ліку, хоч давали пити й глитати всіляку бридоту, натурали мене мастями* («Око прірви»).

Як засвідчує дібраний лексичний матеріал, В. Шевчук уживає повторюваний сполучник *хоч...хоч* переважно в складних реченнях, напр.: *Хоч було навколо сутінно й порожньо, хоч усе сірою барвою покривалося, обличчя Агапітове стало наче сонце осяєне* («На полі смиренному»).

Приклади поєднання аналізованим сполучним засобом головних чи другорядних членів речення кількісно обмежені. Автор уживає його для приєднання предикативної частини й водночас поєднання в її межах однорідних членів речення,

² Оскільки в останньому реченні присудки мають різні вищо-часові форми, до того ж вони поширені різними обставинами, таке речення, слідом за Л.В. Шитик, можна вважати напівскладним [11, с. 361–362].

зокрема присудків, напр.: <...> чомусь він вірив, що я, хоч малий і нерозумний, хоч із мізерним тілом і читаю ще книжки такі дитячі, і тільки часом беруся за дорослі, такі маю його просторікування збагнути <...> («Привид мертвого дому»).

Більш різноманітний вияв демонструє сполучний засіб *чи...чи* [11, с. 107, 120]. Як сурядно-підрядний сполучник він є синонімічним до розділово-допустового *хоч...хоч* [3, с. 277]. Однак такі конструкції в художньому доробку В. Шевчука поодинокі. Не зафіксовано сполучника з розділово-допустовою семантикою в простому реченні. Найчастіше синкретичний сполучник *чи...чи* слугує засобом зв'язку в складних реченнях, напр.: *Бо, чи вісник я, чи не вісник, маю зараз щось вирішити і щось учинити* («Початок жаху»); *Чи є позагробне життя, чи його немає, люди не зникають, як я вже казав, аж доки живе на землі пам'ять про них* («Привид мертвого дому»).

Зафіксовано також використання аналізованого сполучника як компонента сполучникового комплексу *чи...чи...а* в складному реченні [4, с. 160; 11, с. 120–121], напр.: *Чи спав, чи й не спав, а навідався до мене гарний юнак* («На полі смиренному»).

Менш розмаїто представлений у творах В. Шевчука сурядно-підрядний сполучник *чи то...чи то* [3, с. 273; 11, с. 107, 120]. Аналізований сполучний засіб автор не використовує у межах простих чи формально простих речень. Водночас у складних конструкціях письменник трансформує його в *чи то...чи* або вживає в складі сполучникового комплексу *чи то...чи...але* [4, с. 160; 11, с. 120–121], напр.: *Чи то так впливало на неї західне небо, чи так налаadowувала себе, зрозуміла раптом Галя: оця стара, яка сидить так велично й поважно на порозі, й справді гідна королівської корони* («Дім на горі»); *І чи то вода була якась особлива, чи не проминув іще мій напад, чи, може, в сон я знову запав, таке в мене буває, але побачив, що у печеру зайшов величезний, ніби людина, ворон...* («Око прірви»).

Сурядно-підрядні сполучники *отже і, отже й* виражають відношення зіставності-відповідності між предикативними частинами або другорядними членами речення [3, с. 196]. Однак прикладів використання автором аналізованих сполучних засобів не зафіксовано.

Укладений на основі творів В. Шевчука корпус ілюстративного матеріалу містить 191 приклад уживання сурядно-підрядних сполучників у синтаксичних одиницях різного типу. Серед них лише 25% одиниць демонструють функціонування синкретичних сполучних засобів у простому ускладненому реченні чи в предикативній частині складного речення. Найчисельніше в доробку автора представлені сполучники *тобто* – 43%, *або* – 13%, *але* – 13%, *чи* – 11%, *чи...чи* – 9,2%. Менш продуктивними є *проте* – 4,2%, *себто* – 2,2%, *чи то ...чи то* – 2,2%, *хоч ...хоч* – 2,2%. Інші сполучні засоби не зафіксовані.

Висновки й перспективи подальшого дослідження. Отже, функціонування сполучників сурядності – підрядності в простому ускладненому реченні/предикативній частині складного речення вможливлене потребою виразити синкретичні семантико-синтаксичних відношення.

У творчому доробку Валерія Шевчука синкретизм семантико-синтаксичних відношень, виражених сполучниками сурядності – підрядності у межах предикативних частин чи між ними у складних реченнях, представлений неоднорідно. У простому ускладненому реченні/предикативній частині складного речення автор використовує переважно пояснювально-ототожнювальні сполучники, а протиставно-розділові та розділово-допустові представлені здебільшого як засоби зв'язку предикативних частин у складному реченні. Сполучники зіставності – відповідності, представлені у «Граматичному словнику української мови: Сполучники» К.Г. Городенської, не зафіксовані в художніх творах В. Шевчука.

З'ясовано, що в простому ускладненому реченні чи в предикативній частині складного речення пояснювально-ототожнювальні сполучні засоби вдокладнюють значення простого дієслівного чи складеного іменного присудка. Типовим виявом уживання синкретичних пояснювально-ототожнювальних сполучників є відокремлені другорядні члени речення. Найбільш частотними у творчому доробку В. Шевчука є сполучники *тобто, або, чи*.

Протиставно-допустові сполучні засоби *але, проте* вжиті для вираження відповідної семантики відношень між однорідними присудками.

Характерним для творчого стилю письменника є використання розділово-допустових сполучників із варіативністю їхнього формального вияву. У межах предикативної частини для поєднання однорідних присудків найчастіше використано сполучник *чи...чи*.

Перспективу подальшого наукового пошуку вбачаємо в дослідженні функційного потенціалу інших різновидів синкретичних сполучних засобів у простому ускладненому реченні чи в предикативній частині складного речення.

ЛІТЕРАТУРА

1.Весельська Г.С. Нові явища у функціонуванні сурядних сполучників в українській мові кінця ХХ – початку ХХІ ст. : монографія. Житомир : ЖДУ, 2014. 159 с.

2.Вихованець І.Р., Городенська К.Г. Теоретична морфологія української мови. *Академічна граматики української мови*. Київ : Пульсари, 2004. 400 с.

3.Городенська К.Г. Граматичний словник української мови: Сполучники. Київ ; Херсон : ХДУ, 2007. 340 с.

4.Городенська К.Г. Сполучники української літературної мови : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 208 с.

5.Кадочнікова О.П. Різномірні кореляції пояснювальних конструкцій: формально-граматичний аспект. *Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки (Мовознавство)*. 2016. Т. 189. С. 34–38. URL : http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10404/Kadochnikova_Riznorivnevi_koreliatsii_poiasniuvalnykh.pdf (дата звернення: 28.11.2023).

6.Сучасна українська літературна мова : навчальний посібник / С.О. Караман та ін. Київ : Літера ЛТД, 2011. С. 293–298.

7.Ковтун О.В. Функціонально-семантична кореляція сполучників і сполучних комплексів у сучасній українській літературній мові : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2014. 144 с.

8.Коломієць Л.І., Майборода А.В. Сполучник. *Сучасна українська літературна мова: Морфологія* / за заг. ред. І.К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1969. С. 514–516.

9.Маслюк Н.В. Семантико-синтаксичні функції синкретичних сурядно-підрядних сполучників (на матеріалі творів В. Шевчука). *Мовознавчий вісник*. 2021. Вип. 30. С. 105–113. URL: <https://ling-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/4550/4816> (дата звернення: 05.01.2024).

10. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: проблемні питання : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 1994. 670 с.

11. Шитик Л.В. Синхронна перехідність синтаксичних одиниць в українській літературній мові : монографія. Черкаси : Чабаненко Ю.А., 2014. 474 с.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1.Шевчук В. Дім на горі. Вид. 3-є. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2017. 558 с.

2.Шевчук В. Три листки за вікном : роман. Київ : А-БА-БА-ГАЛА-МА-ГА, 2011. 702 с.

3.Шевчук В. Чотири романи : На полі смиренному. Око прірви. Мор. Сповідь. Київ : А-БА-БА-ГАЛА-МА-ГА, 2013. 768 с.

4.Шевчук В. Привид мертвого дому. Київ : Пульсари, 2005. 600 с.

5.Шевчук В. Початок жаху. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=2840> (дата звернення: 10.11.2023).

REFERENCES

1. Veselska, G.S. (2014). *Novi yavyscha u funktsionuvanni suriadnyh spoluchnykiv v ukrayinskiy movi kintsya XX – pochatku XXI st. : monohrafiya* [New phenomena in the functioning of conjunctive conjunctions in the Ukrainian language of the late XX – early XXI centuries : monograph]. Zhytomyr : Vydavnytstvo ZHDU, 159 [in Ukrainian].

2. Vykhovanets, I.R., Horodenska, K.H. (2004). *Teoretychna morfolohiya ukrayinskoyi movy : Akademichna hramatyka ukrayinskoyi movy* [Theoretical morphology of the Ukrainian language : Academic grammar of the Ukrainian language]. Kyiv : Universytetske vydavnytstvo «Pulsary», 400 [in Ukrainian].

3. Horodenska, K.H. (2007). *Hramatychnyi slovnyk ukrainskoi movy: spoluchnyky* [Grammatical dictionary of the Ukrainian language: connectors]. Kyiv ; Kherson : Vydavnytstvo KhDU, 340 [in Ukrainian].

4. Horodenska, K.H. (2010). *Spoluchnyky ukrainskoi literaturnoi movy : monohrafiya* [Connectors of the Ukrainian literary language : monograph]. Kyiv : Vydavnychiy dim Dmytra Buraho, 208 [in Ukrainian].

5. Kadochnikova, O.P. (2016). Riznorivnevi koreliatsii poiasniuvalnykh konstruktsii: formalno-hramatychnyi aspekt [Multilevel correlations of explanatory constructions: formal-grammatical aspect]. In : *Naukovi zapysky NaUKMA. Filolohichni nauky (Movoznavstvo)* [Scientific notes of NaUKMA. Philological Sciences (Linguistics)]. 189, 34–38. Retrieved from : http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10404/Kadochnikova_Riznorivnevi_koreliatsii_poiasniuvalnykh.pdf [in Ukrainian].
6. Karaman, S.O., Karaman, O.V., Pliushch, M.Ya. ta in. (2011). Suchasna ukrainska literaturna mova : navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchychkh navchalnykh zakladiv [Modern Ukrainian literary language: a textbook for students of higher educational institutions]. Kyiv : Litera LTD, 560 [in Ukrainian].
7. Kovtun, O.V. (2014). Funktsionalno-semantychna koreliatsiia spoluchnykiv i spoluchnykh kompleksiv u suchasni ukrainskii literaturnii movi : monohrafiia [Functional-semantic correlation of connectors and connecting complexes in the modern Ukrainian literary language : monograph]. Vinnytsia : VNTU, 144 [in Ukrainian].
8. Kolomiiets, L.I., Maiboroda, A.V. (1969). Spoluchnyk [Conjunction]. In : Bilodid, I. K. (Ed.) ta in. Suchasna ukrainska literaturna mova : Morfolohiia [Modern Ukrainian literary language: morphology]. Kyiv : Naukova dumka, 514–516 [in Ukrainian].
9. Masliuk, N.V. (2021). Semantyko-syntaksychni funktsii synkretychnykh suriadno-pidriadnykh spoluchnykiv (na materialy tvoriv V. Shevchuka) [Semantic-syntactic functions of syncretic subordinate-coordinate conjunctions (on the material of V. Shevchuk's novel's)]. *Movoznavchyi visnyk*. 30, 105–113. Retrieved from : <https://ling-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/4550/4816> [in Ukrainian].
10. Slynko, I.I., Huivaniuk, N.V., Kobylinska, M.F. (1994). Syntaksys suchasnoi ukrainskoi movy : Problemni pytannia : Navch. posibnyk [Syntax of the modern Ukrainian language : Problematic issues : Education manual] Kyiv : Vyscha shkola, 670 [in Ukrainian].
11. Shytyk, L.V. (2014). Synkhronna perekhidnist syntaksychnykh odynyts v ukrainskii literaturnii movi : monohrafiia [Synchronous transition of syntactic units in the Ukrainian literary language : monograph]. Cherkasy : vydavets Chabanenko Yu. A., 474 [in Ukrainian].